

Høring av forslag om vern av syv skogområder i Viken

Innholdsfortegnelse

1. Verneforslag.....	3
2. Hjemmelsgrunnlag.....	4
3. Saksgang.....	5
3.1. Bakgrunn og saksgang for de enkelte verneforslagene.....	6
3.2. Oppstartsmelding, mottatte merknader og Statsforvalterens kommentarer.....	8
4. Endringer etter oppstart av verneplan.....	20
5. Konsekvenser av et vern.....	21
6. Høring.....	22
7. Verneforslag.....	23
7.1. Krokskogstupene, Hole kommune.....	23
7.2. Lekumelva, Indre Østfold kommune.....	25
7.3. Ryfjell, Flå og Nesbyen kommuner.....	26
7.4. Fjellsjøhøgda, Lunner kommune.....	27
7.5. Tullebrennhaugen, Lunner kommune.....	29
7.6. Reierskogen (utvidelse), Moss kommune.....	31
7.7. Hurdalselvdeltaet naturreservat (utvidelse), Hurdal kommune.....	33
8. Vedlegg.....	35

1. Verneforslag

Statsforvalteren i Oslo og Viken sender med dette på høring forslag om vern av fem nye naturreservater og utvidelse av to eksisterende naturreservater i Viken.

De nye områdene som foreslås vernet er:

- **Krokskogstupene**, Hole kommune, ca. 3641 daa. Eid av 21 private grunneiere og Miljødirektoratet.
- **Lekumelva**, Indre Østfold kommune, ca. 62 daa. Eid av én privat grunneier.
- **Ryfjell**, Flå og Nesbyen kommuner, ca. 4259 daa. Eid av fem private grunneiere.
- **Fjellsjøhøgda**, Lunner kommune, ca. 2688 daa. Eid av én allmenning.
- **Tullebrennhaugen**, Lunner kommune, ca. 695 daa. Eid av én allmenning.

Områdene som foreslås utvidet er:

- **Reieråsen** naturreservat, Moss kommune. Utvidelse på ca. 196 daa. En eiendom eid av to grunneiere.
- **Hurdalselvdeltaet** naturreservat, Hurdal kommune. Utvidelse på ca. 107 daa. Eid av 7 private grunneiere og Miljødirektoratet.

Basert på tilgjengelig kunnskap om naturverdiene i områdene og/eller nye naturfaglige registreringer som er gjennomført i forbindelse med verneplanarbeidet, vurderes områdene å kvalifisere for vern som naturreservat etter naturmangfoldloven.

Det ble meldt oppstart av verneplanarbeid 6. november 2020 og 7. april 2021, med frist for uttalelse henholdsvis 30. november 2020 og 29. april 2021.

Områdene er tilbudt for vern av skogeierne selv gjennom ordningen med frivillig vern av skog. Ved frivillig vern forutsettes det at grunneierne og staten blir enige og inngår avtale om erstatning, avgrensning og vernebestemmelser før vernevedtak. Slike avtaler er foreløpig ikke inngått for områdene. I løpet av prosessen vil forhandlingene avklare om det er grunnlag for en endelig avtale.

Gjennom behandling av St.meld. nr. 25 (2002-2003) sluttet Stortinget seg til Regjeringens innstilling om en kraftig opptrapping av skogvernet i Norge. Meldingen trakk opp viktige prinsipper og satsingsområder for skogvernet. Det ble blant annet lagt til grunn at et utvidet skogvern skulle følge de faglige anbefalingene i NINA rapport 54/2002 «*Evaluering av skogvernet i Norge*». I meldingen ble frivillig vern trukket frem som en viktig strategi for det framtidige skogvernet i Norge.

I St.meld. nr. 14 (2015-2016) *Natur for livet* sier Regjeringen at den vil videreføre det langsiktige arbeidet med skogvern og øke det frivillige skogvernet. Det ble vedtatt et mål om vern av 10 % av skogarealet i Norge. Så langt er ca. 5 % av all skog i Norge vernet.

2. Hjemmelsgrunnlag

Vern av spesielle områder eller forekomster skjer i medhold av lov av 16. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) jf. §§ 33-51. I naturmangfoldloven er det hjemmel for opprettelse av ulike vernekategorier. Vernekategorien naturreservat er den strengeste verneformen, og denne blir normalt brukt for vern av skog.

Vedtak om opprettelse av naturreservater treffes av Kongen i Statsråd etter naturmangfoldloven § 37, som lyder slik:

Som naturreservat kan vernes områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,*
- b) representerer en bestemt type natur,*
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,*
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst, eller*
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi*

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettingstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for å ivareta verneformålet, skal det samtidig med vernevedtaket legges frem et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk godtgjørelse til private som bidrar til områdets skjøtsel.

3. Saksgang

I saker med frivillig vern av skog får normalt Statsforvalteren tilbud om vern fra grunneier(e) via deres skogeierorganisasjon. Det blir deretter gjort naturfaglige registreringer i de aktuelle områdene, med mindre det fra tidligere av foreligger tilstrekkelig kunnskap om naturverdiene. Hvis allerede foreliggende kunnskap og/eller nye naturfaglige registreringer viser at området kvalifiserer for vern, fremskaffes skogdata som grunnlag for erstatningsberegninger. Deretter forhandler grunneiere og staten om erstatning, vernegrense og -bestemmelser.

I utgangspunktet skal det inngås avtale mellom skogeier og staten før det blir meldt oppstart av verneplanarbeid. For å sikre tilstrekkelig fremdrift i skogvernarbeidet, har det imidlertid den senere tid blitt meldt oppstart og sendt ut høringsforslag før slike avtaler er inngått. En forutsetning for dette er at grunneierne har gitt aksept for en slik fremgangsmåte.

Den formelle saksbehandlingen skal følge naturmangfoldlovens §§ 41 til 43 og rundskriv T-3/99 fra Miljøverndepartementet (nå Klima- og miljødepartementet). Dette kan oppsummeres på følgende måte:

- **Oppstartsmelding:** Statsforvalteren varsler oppstart av verneplanarbeid ved brev til grunneiere og aktuelle etater og organisasjoner, samt kunngjøring i aviser.
- **Offentlig høring:** Et konkret verneforslag sendes på høring ved brev til grunneiere og andre høringsinstanser. Høringsforslaget skal beskrive verneverdier og andre verdier, samt de konsekvensene forslaget antas å få. Det skal følge med forslag til vernekart og verneforskrift, og frist for å komme med merknader skal være minst to måneder.
- **Tilråkning til Miljødirektoratet:** Etter høringen skal Statsforvalteren vurdere innkomne merknader og eventuelt gjøre endringer i forslaget. Eventuelle større endringer må drøftes med grunneierne. Deretter sender Statsforvalteren sin tilråkning til Miljødirektoratet.
- **Tilråkning til Klima- og miljødepartementet (KLD):** Miljødirektoratet vurderer forslaget og sender sin tilråkning til KLD.
- **Forslag om vern:** KLD forbereder saken og legger forslag om vern frem for Kongen i Statsråd.
- **Vedtak om vern** gjøres av Kongen i Statsråd som kongelig resolusjon. Etter vedtaket vil erstatningen bli utbetalt i tråd med avtalen med grunneier.
- **Kunngjøring om vern:** Statsforvalteren sender brev til grunneiere og andre høringsinstanser, samt kunngjør vedtaket i aktuelle aviser. De nye verneområdene blir skiltet og merket.
- **Grensemerking** blir vanligvis gjort av jordskifteretten, som etter begjæring fra Statsforvalteren opptar sak om grensegang for det enkelte område.

3.1. Bakgrunn og saksgang for de enkelte verneforslagene

Oppstartsmelding for fem av områdene ble sendt 7. april 2021. For Krokskogstupene og Lekumelva ble oppstartsmelding sendt 6. november 2020.

1. Krokskogstupene, Hole kommune
Det er gjennomført flere naturkartlegginger i området. Det er ikke gjort en samlet vurdering for hele området iht. metodikken for vurdering av skogvernområder, men felles for alle kartlegginger som er gjennomført er at de viser at området har svært store naturverdier. 6. oktober 2020 ble skogsarealer på 20 eiendommer tilbudt for vern av 21 grunneiere. Tilbud om vern på ytterligere en eiendom ble mottatt 23. mars 2021. Oppstart av verneplanprosess ble meldt under navnet «Hvalpåsen» i november 2020.
2. Lekumelva, Indre Østfold kommune
To eiendommer i privat eie med samme grunneier. Området ble naturfaglig kartlagt 15. oktober 2019. Endelig rapport forelå i mai 2020. Området har vært på høring tidligere, i desember 2020, og ble tilrådet til Miljødirektoratet i mars 2021. I etterkant av tilrådingen ble avgrensningen endret vesentlig, etter grunneiers ønske, og det er behov for ny høring.
3. Ryfjell, Flå og Nesbyen kommune
Området Ryfjell består av tre eiendommer som ble tilbudt for vern i mars 2019 og en som ble tilbudt september samme år. Naturfaglig kartlegging ble gjennomført september 2019, og rapport fra kartleggingen forelå april 2020.
4. Fjellsjøhøgda, Lunner kommune
Området ble tilbudt av Lunner almenning gjennom ordningen med frivillig skogvern 8. oktober 2019. Området ble kartlagt for naturverdier den samme høsten, og naturfaglig rapport forelå april 2020.
5. Tullebrennhaugen, Lunner kommune
Tullebrennhaugen ble tilbudt for vern av Lunner almenning 8. oktober 2019. Naturfaglige registreringer ble gjennomført den samme høsten, med publisering av rapport april 2020.
6. Reieråsen naturreservat (utvidelse og navneendring til Reierskogen), Moss kommune
Reieråsen naturreservat ble opprettet i 2010, fra et areal i Søndre Jeløy landskapsvernområde, opprettet i 1983. Den foreslåtte utvidelsen ligger også i landskapsvernområdet, på en eiendom som allerede ligger delvis i naturreservatet. Dens to grunneiere tilbød området for vern 15. desember 2020. Det er ikke foretatt ny kartlegging av naturverdier i området i forbindelse med frivillig vern, men deler av området er kartlagt etter DN-13-metodikk, i tillegg til basiskartlegging etter NiN.
7. Hurdalselvdeltaet naturreservat (utvidelse), Hurdal kommune
Hurdalselvdeltaet naturreservat ble først vernet i 1992. Områder rundt naturreservatet ble tilbudt for vern 11. desember 2020. Ny naturfaglig kartlegging er ikke gjennomført i området som er sendt på høring, men deler av elveutløpet er tidligere kartlagt etter DN-13.

Basiskartlegging etter NiN er planlagt i naturreservatet sommeren 2021. I forbindelse med grensejusteringen foreslås også endringer i verneforskriften for å oppdatere denne.

3.2. Oppstartsmelding, mottatte merknader og Statsforvalterens kommentarer

Oppstart av arbeid med områdene ble meldt den 7. april 2021, med frist for å komme med merknader 29. april 2021. Totalt kom det inn 21 innspill til denne oppstartsmeldingen. For Krokskogstupene og Lekumelva ble oppstartsmelding sendt 6. november 2020 med frist for uttalelse 30. november. Oppstartsmeldingene ble sendt til grunneiere og aktuelle lokale, regionale og sentrale høringsinstanser. Verneplan ble også kunngjort i aviser og på Statsforvalterens hjemmeside.

Under gis et sammendrag av mottatte innspill til områdene som legges ut på høring, og Statsforvalterens respektive kommentarer. For Lekumelva gis det også et sammendrag av de innspillene som ble mottatt ved forrige høring.

Fem innspill omtalte ingen områder spesifikt, men var av generell karakter.

Landbruksdirektoratet opplyser at områdene må beskrives grundig og at landbruksinteresser må komme tydelig frem i høringsdokumentet. Verneforskriftene bør legges til rette for eventuell landbruksaktivitet med tilhørende tiltak. Dersom dette ikke er ønskelig innenfor verneområdet, må det gis en faglig begrunnelse for dette i høringsdokumentene. For alle landbruksrelaterte tiltak må det vurderes om det kan gis bestemmelser om motorferdsel i forbindelse med tiltakene. Det bør gis generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene i forbindelse med uttransportering av syke og skadde bufe. De forutsetter at Statsforvalterens landbruks- og reindriftsfaglig kompetanse involveres i utforming av forskrift og verneplan. Det vil også være nyttig å involvere den lokale landbruksforvaltningen i arbeidet.

Statsforvalterens kommentar: Beiting: Beiting foreslås tillatt i område: Krokskogstupene, Ryfjell, Fjellsjøhøgda, Tullebrennhaugen, og Hurdalselvdeltaet.

Dispensasjonsbestemmelse for beite foreslås i område: Reierskogen. Beiting foreslås som ikke tillatt i område: Lekumelva. Statsforvalteren ønsker begrensninger i beitebruk, der områdene har fuktig/slitasjesvak vegetasjon, som i edelløvsog, på leiremark (raviner), på sandmark, frisk kildepåvirket mark, sumpskog eller torvmark (myr). Tråkk av storfe / hest og beiting, særlig av geit, kan gi skader på vegetasjon og mark - og således være i strid med verneformålet. Utsetting av saltsteiner til bufe, gjerding og motorferdsel i forbindelse med dette, eller uttransport av syke/skadde dyr aksepteres der beiting er tillatt.

Forsvarsbygg forutsetter at generelle unntaket for militær operativ virksomhet og unntaket for avgang og landing med Forsvarets luftfartøy inntas i forskriftstekstene for alle områder, men hadde ellers ingen merknader.

Statsforvalterens kommentar: I de foreslåtte forskriftene for nye verneforslag har vi tatt utgangspunkt i standard bestemmelser som sier at ferdselsbestemmelsene ikke er til hinder for start og landing med Forsvarets luftfartøy. For utvidelser har vi tatt

utgangspunkt i eksisterende forskrift. For Reierskogen er det generelt unntak for militær operativ virksomhet.

Norsk Bergindustri opplyser at det er viktig at eventuelle geologiske forekomster og ressurser undersøkes i verneprosessen. De kan ikke se at dette er blitt utført til nå i saksbehandlingen for de foreslåtte områdene. De anmoder Statsforvalteren til også å ta høyde for forekomster som ikke er omfattet av drift i dag, men som kan være aktuelle for uttak i framtiden.

Statsforvalterens kommentar: Områdene er sjekket ut i kartverket til NGU, og vi viser også til DMF sin uttalelse. Vi mener på bakgrunn av dette at det foreligger et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag til å sende områdene på høring for eventuelle innspill om konflikter mellom et vern og geologiske forekomster.

Norges Televisjon AS (NTV) kan ikke si på nåværende tidspunkt om vern av de foreslåtte skogområdene vil kunne få konsekvenser for signalforholdene, men deres leverandør, Telenor Norge, har foreløpig meldt at det er liten sannsynlighet for dette. NTV vil uansett forbeholde seg retten til å komme med krav om kompensasjon for nødvendige tiltak for å sikre fortsatt gode mottaksforhold dersom f.eks. tilvekst av skog som følge av vernevedtak fører til forstyrrelser på fjernsynssignalene.

Statsforvalterens kommentar: Statsforvalteren tar innspillet til orientering.

Riksantikvaren opplyser at Viken fylkeskommune er riktig høringsinstans vedr. kulturminner, og viser til deres uttalelse i saken.

Statsforvalterens kommentar: Statsforvalteren tar innspillet til orientering.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har uttalt seg om fem av områdene: Ryfjell: Områdekonsesjonæren Hallingdal Kraftnett har en 24 kV distribusjonslinje inntil vernegrensen i nordøst. Glitre Energi Nett har regionalnettet Nes BK – Flå på 132 kV nært eller inntil vernegrensen på samme sted. NVE gjør oppmerksom på at det er definert en mulig kraftverkstunnel under terrenget som krysser det foreslåtte verneområdet. Kraftverkstunellen ble definert gjennom prosjektet «Samlet plan for vassdrag» som startet på 1980-tallet. Under prosjektet definerte konsulenter og NVE mulige vannkraftprosjekter som fikk ulike kostnadsklasser og prioriteter. Den tenkte kraftverkstunellen i det foreslåtte verneområdet er knyttet til et kraftverk som ikke er utbygd eller konsesjonssøkt og er derfor definert som et restpotensial.

Hurdalselvdeltaet: NVE opplyser at Elvia har en 22 kV distribusjonslinje i foreslått verneområde.

Krokskogstupene: NVE informerer om at Ringerikskraft nett AS har områdekonsesjon i området. I det sørlige området ligger det distribusjonsnett ved grensen i starten av Nestunnelen i nord, et øst for Sønsterud og sørover til Humledal, og et ved Skartunnelen og Nordland. I det sørlige området av Krokskogstupene ligger det et digitalt

småkraftverkpotensial. Det er anslått til å være blant de 20 prosent dyreste vannkraftverkene som har fått konsesjon. NVE ser det derfor som lite sannsynlig at utbygging vil skje. Likevel ber de om at grunneier orienteres om småkraftverkpotensialet.

Lekumelva: ved forrige høring av Lekumelva opplyste NVE om en 11 kV distribusjonslinje like vest for verneområdet.

Statsforvalterens kommentar: Statsforvalteren forholder seg til enigheten som er oppnådd sentralt om bestemmelsene om drift og vedlikehold m.m. av kraftanlegg. I tilfeller der kraftlinjen med tilhørende ryddebredde ligger utenfor vernegrensen, er det forutsatt at vernet ikke hindrer vanlig drift og vedlikehold. Der det er behov for det tas det inn bestemmelser om at det kan søkes om nødvendig motorferdsel for drift og vedlikehold og at motorferdsel ved akutt utfall kan foregå dersom det er behov for det. Grunneierne i Krokskogstupene er orientert om småkraftpotensialet.

Glitre Energi Nett har en regionalnettlinje tett opptil området Ryfjell. I verneplanens bestemmelser må det sikres rett til drift, vedlikehold og fornyelse av eksisterende nettanlegg, inkludert nødvendig bruk av motorkjøretøy, også dersom man må krysse verneområdet for å komme til linjen. Der det er etablert luftledninger tett opp til verneområdet, må det kunne utføres nødvendig skogrydding for sikker drift i tråd med gjeldende føringer knyttet til anleggskonsesjon. Det vil si at de må kunne foreta hogst i klausulert område samt sikringshogst der de anser at eventuell vernet skog utenfor dette området ansees for å være fare for leveringssikkerheten. Da selvfølgelig etter avtale med grunneiere og eventuelt myndigheter. Alle slike arbeider må kunne utføres uten at det må søkes dispensasjon fra vernebestemmelsene.

Elvia AS har anlegg innenfor/i nærheten av områdene Hurdalselvdeltaet og Lekumelva.

Hurdalselvdeltaet: Elvia har en distribusjonsnetts høyspenningsluftledning som krysser innenfor området. De har et pågående prosjekt hvor høyspenningsluftledningen er planlagt lagt om til jordkabel i ny trasé langs Vestsidveien.

Lekumelva: Elvia opplyser at de har en høyspentlinje i nærheten av det foreslåtte verneområdet, og ønsker at verneplanens bestemmelser åpner for aktiviteter tilknyttet drift, vedlikehold og oppgradering av eksisterende energi- og nettanlegg, uten krav om dispensasjon. Dette inkluderer nødvendig bruk av motorkjøretøy for å utføre disse oppgavene.

Statsforvalterens kommentar til innspill fra Glitre og Elvia: Vi viser til vår kommentar til NVE sin uttalelse der vi viser til at Statsforvalteren forholder seg til enigheten som er oppnådd sentralt om bestemmelsene om drift og vedlikehold m.m. av kraftanlegg.

Bane NOR har merknad til Krokskogstupene (omtalt som Hvalpåsen i oppstartsmelding). Området ligger inntil og overlapper delvis vedtatt reguleringsplan for E16 Skaret- Høgkastet.

Fellesprosjektet skal bruke eksisterende vei, som også ligger nær verneområdene, til utstrakt massetransport og anleggstrafikk i mange år, og ønsker ikke tiltak som kan fordyre og vanskeliggjøre trafikk og anleggsaktivitet på denne veien. Bane NOR anmoder Statsforvalteren om at den foreslåtte verneplan legges utenfor inngrepssonen/ reguleringsplanen til den vedtatte reguleringsplanen til E16 Skaret- Høgkastet.

Bygging av ny firefelts E16 på strekningen Skaret- Høgkastet er et omfattende tiltak i et sidebratt terreng. Arbeidet vil kunne påvirke hydrologiske forhold både ovenfor og nedenfor anleggsområdet, og dermed kunne gi virkninger for verneverdiene. Evt. restriksjoner på anleggsarbeidet er vanskelig å fastslå nå.

De mener det er mest hensiktsmessig å gjennomføre foreslått verneprosess for Hvalpåsen når ny E16 er bygd, og anbefaler i stedet at miljøvernmyndighetene og utbygger samarbeider slik at miljøverdiene i dette området blir ivaretatt på best mulig måte.

Statens vegvesen (SVV): Området «Hvalpåsen» (Krokskogstupene) ligger langs E16 i Hole kommune. Det er planlagt bygging av en 4-feltsmotorveg på strekningen Skaret-Høgkastet i perioden 2025-2029. Selv om forslaget til vern tar hensyn til gjeldene reguleringsplan for strekningen, er SVV bekymret for hvilken påvirkning et eventuelt vern kan ha. Det gjelder særlig for områder som er viktige i anleggsgjennomføringen, og hvor et mulig verneområde flere steder er vist helt inntil plangrensen i reguleringsplanen for ny E16.

Ved sprengningsarbeider for nye tunneler må det påregnes rystelser som kan påvirke terrenget på overflaten. Med tanke på at deler av E16-utbyggingen også foregår i sidebratt terreng med rasfare, ber SVV om at grensen for et eventuelt verneområde trekkes så langt tilbake fra eksisterende og fremtidig vegareal at et vernet område ikke blir berørt dersom plassering av tunnelpåhugg, omfang av fjellsikring eller lignende må tilpasses stedlige forhold. Dette er også relevant med tanke på senere vedlikehold og drift av vegen. Det kan bli behov for ytterligere sikring av skjæringer eller hogst langs vegen for å sikre trygg ferdsel på E16.

De ber om at vern av området gis unntak for nødvendige trafiksikkerhetstiltak for E16 og at området avgrenses slik at det blir en «buffersone» mellom anleggsområdet for ny E16 og verneområdet. Fortrinnsvis ber de om at vedtak av dette verneområdet utsettes til etter at anleggsarbeidene til E16 Skaret - Høgkastet er ferdige.

SVV gjør til slutt oppmerksom på at arealer vist i det foreslåtte området har en overlapp på 0,2-0,7 meter med reguleringsplan flere steder. Det er antatt at dette skyldes en unøyaktighet i det foreløpige underlaget fra Fylkesmannen.

Statsforvalterens kommentar til innspill fra Bane Nor og Statens vegvesen: Vi viser til at det foreligger et tilbud om vern av skog fra private grunneiere, samt vedtatte

reguleringsplaner for E16 Skaret – Høgkastet, samt E16 Bjørum – Skaret. I området der Lierveien går sørover fra E16 ved Nordlandsbekken har Statsforvalteren justert det foreslåtte verneområdet etter oppstart slik at verneforslaget ikke er i konflikt med reguleringsplan for E16 Bjørum – Skaret. I andre områder der det er mindre karttekniske overlapper/unøyaktigheter vil dette justeres før et eventuelt vernevedtak, og vi legger derfor til grunn at tilbudet om frivillig vern og reguleringsplanene ikke er overlappende. Statsforvalteren kan ikke se at det er grunnlag for å avvente verneprosessen til E16 Skaret – Høgkastet er bygget. Prosjektet er ikke finansiert, og det er usikkert når prosjektet vil bli bygget. Videre er det svært store naturverdier i området rundt den regulerte veien som vi forventer at ikke påvirkes negativt av en eventuell vegbygging, uavhengig av et vern i området eller ikke. Videre mener vi det er problematisk om en vedtatt reguleringsplan skal legge beslag på større areal hos private grunneiere rundt det planlagte tiltaket og hindre en prosess for å ivareta naturverdier i slike områder. Dersom det er arealer som er spesielt problematiske eller det er behov for konkrete hensyn i avgrensning eller vernebestemmelser for det foreslåtte naturreservatet ber vi om at det gis innspill på dette i høringen. Vi ser for øvrig at det kan være behov for fjellsikring av hensyn til veien, og har foreslått et søknadspliktig unntak fra vernebestemmelsene for å ivareta dette.

Oslo og omland friluftsråd: Området «Hvalpåsen» (Krokskogstupene) har flotte utsiktspunkter, men er relativt krevende å bevege seg i med bratt terreng og få stier. De mener generelt at friluftslivet i området må utredes grundig; friluftslivsvennlig verneforskrift må brukes; verneforskriftene må ikke bli for strenge og byråkratisk; stier må kunne vedlikeholdes og kjentmannsposter settes ut uten søknad.

Statsforvalterens kommentar: Statsforvalteren har innhentet og vurdert eksisterende kunnskap om friluftsliv i området. Vi anser at området er begrenset brukt til friluftsliv, og at bruk av området til friluftsliv i hovedsak knytter seg til stier og traktorveier som er angitt på kartet som følger saken. Ut fra denne kunnskapen legger vi til grunn at det ikke er behov for ytterligere tilpasninger i forskrift enn at vedlikehold av eksisterende stier og traktorveier er tillatt, men imøteser eventuelle innspill om annen bruk eller behov i høringen.

Norsk organisasjon for terrengsykling (NOTS) har merknader til Hvalpåsen (Krokskogstupene). Deres erfaring er at ferdsel med sykkel ikke gir mer slitasje enn andre ferdselsformer. De er bekymret for at oppstyking av ferdselsbestemmelser i norsk natur vil bety utvanning av prinsippet om fri ferdsel i utmark og mener terrengsykling, med sin større rekkevidde, bidrar til å holde stier og gamle ferdselsveier med bærekraftige trasévalg i hevd. Området Nesseterdalen er ikke spesielt tungt brukt i dag, og særlig området ned dalen er utsatt for å gro helt igjen, i kombinasjon med at det er mye vindfall av til dels store trær som

gjør atkomst i et allerede bratt terreng vanskelig. Det er like fullt et område som er spennende å besøke og byr på et flott terreng med stor opplevelsesverdi. De ber om at det tas en gjennomgang med rydding og beskrivelse/kartfesting av gamle seterveier.

Manaskardet er i hovedsak en blåmerket sti som er svært populær blant gående og sporadisk brukt av syklende. Dette er et flott turområde, men særlig de lavere delene er preget av kraftig tilvekst av løvtrær og de ber om at forskriften inkluderer adgang til rydding og vedlikehold av stiene her. De fleste som tar denne turen kommer via Byflaksetra på Brageveien som ut fra kartet ser ut til å ligge utenfor det foreslåtte vernet i dag. Det er også mange mindre stier i nedre deler av området som leder i flere retninger ut av det foreslått området. De ber om at disse kartfestes bedre mtp. verneforskriften og at forskriften tar høyde for å vedlikeholde disse med fjerning av vindfall og mindre vegetasjonsrydding i stiene.

Statsforvalterens kommentar: Statsforvalteren har åpnet for at eksisterende, merkede stier i verneforslaget som er angitt på vernekartet kan vedlikeholdes. Det inkluderer også skånsom rydding av f.eks. trefall over stier. Området er stort og med mange mindre stier, og det er derfor utfordrende å få en komplett oversikt over stier i området. Statsforvalteren mener imidlertid det er tilstrekkelig at de angitte, merkede stiene på kartet gis åpning for å ryddes, merkes m.m. Traktorveier er avmerket på kart og tillates også vedlikeholdt til standard på vernetidspunkt. Statsforvalteren antar at flere av disse også er aktuelle for sykling. Dersom det er ytterligere traktorveier eller stier som bør avmerkes på vernekart ber vi om innspill på dette i høringen. For øvrig er Krokskogstupene et område med store naturverdier og mye bratt terreng. I slike området kan det erfaringsvis være større utfordringer med slitasje enn andre områder.

Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) har merknader til tre av områdene.

Ryfjell: DMF informerer at det foreslåtte arealet grenser til registrert forekomst av mineralske ressurser med liten betydning i NGUs ressursdatabase. Dersom avgrensingen av det aktuelle områdene endres, må virkningene av vernet også inkludere vurderinger for eventuell berøring av forekomsten.

Hurdalselvdeltaet: DMF informerer at det foreslåtte arealet grenser til registrert forekomst av mineralske ressurser med liten betydning i NGUs ressursdatabase. Dersom avgrensingen av det aktuelle områdene endres, må virkningene av vernet også inkludere vurderinger for eventuell berøring av forekomsten.

Krokskogstupene: Rett vest for det planlagte verneområdet ligger en registrering og provins for sandstein og konglomerat; Utvik. Forekomstområdet er registrert på bakgrunn av tidligere aktivitet på området, og er begrenset i omfang. Drift her er registrert avsluttet. DMF vurderer at verneforslaget her ikke vil være til hinder for en eventuell videre utnyttelse av dette forekomstområdet.

Statsforvalterens kommentar: Statsforvalteren tar innspillet til orientering.

Språkrådet har kommentarer til to av områdene, men ingen merknader til øvrige forslag.

Reieråsen: Navnet er ukjent for Språkrådet som opplyser at *Reierskogen* er brukt som navn på åsen og skogområdet som skal vernes. De ber derfor Statsforvalteren om å vurdere å endre områdets navn til *Reierskogen naturreservat*.

Krokskogstupene (merknad til navneforslaget «Hvalpåsen»): Skrivemåten er i samsvar med SSR, men mye av denne åsen ligger utenfor verneområdet. Fylkesmannen bør derfor vurdere om et annet navn ville være mer dekkende. De foreslår *Holsfjordlia*, da området ligger i lia ned mot Holsfjorden.

Statsforvalterens kommentar: Reieråsen: Vi er enige i at Reierskogen er et mer passende navn dersom hele skogen blir innlemmet i verneområdet. Vi foreslår dermed *Reierskogen naturreservat* som nytt navn på området. Krokskogstupene: Vi er enig i at navnet Hvalpåsen ikke er dekkende for hele verneforslaget. Vi har tatt Språkrådets forslag til vurdering, men siden Holsfjorden i seg selv ikke er en del av verneforslaget foreslår vi heller *Krokskogstupene* som navn på området. Vi ber om innspill på forslaget til navn på området fra Språkrådet, grunneiere og andre aktuelle i høringen.

Naturvernforbundet i Buskerud har kommentert Krokskogstupene (Hvalpåsen): Enkelte tilgrensende områder bør også vernes. Slike områder er for eksempel områder ved Bråtan med kalklindeskogen Bråtafjellskrenten S og kalkbarskogen Bråtan N 1. Hele kalkedelløvskogen litt lenger i lokaliteten Bråtafjellskrenten N med tilgrensende lokaliteter nordvestover bør også innlemmes. Lenger sørøst, bør også hele den svært viktige lavlandsblandingsskogen Nordlandsåsen V inkluderes. Lengst i nord, på eiendom 198/3, bør tilbudet utvides litt slik at leveområdet for klengekjuke (VU) sikres, samt at hele lokaliteten Tømmeråsen NV inkluderes, som er vurdert til svært viktig.

Statsforvalterens kommentar: Statsforvalteren er klar over at det er arealer med registrerte naturtyper som ikke er med i verneforslaget, og som ut fra naturfaglige vurderinger kunne vært inkludert. Verneforslaget er imidlertid basert på de tilbud om vern som er mottatt, samt avgrensninger mot reguleringsplaner for ny E16 gjennom området. Statsforvalteren er positiv til utvidelser av området dersom det kommer ytterligere tilbud om vern i området, men er tilfreds med at det foreligger et stort verneforslag som ivaretar viktige naturverdier.

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus har kommentarer til tre av områdene.

Fjellsjøhøgda: I all hovedsak er avgrensningen av verneforslaget god. Det er faglig sett, ønskelig med utvidelser mot nordvest hvor det finnes flere større nøkkelbiotoper samt funn av

rødlisterarter og naturtypelokaliteter. Det er også muligheter for utvidelser til ryggen vest for Karussputten hvor det funn av huldrestry (EN) og mange funn av gubbeskjegg (NT). Til sist er det i Gjerdingslia funn av bølgekjuke (NT), rynkeskinn (NT) og svartsonekjuke (NT). Området strekker seg opp mot Bislingen, som også bør vurderes i vernesammenheng.

Tullebrennhaugen: NOA støtter forslaget, og er fornøyd med avgrensningen da all kjent verdifull skog er inkludert.

Hurdalselvdeltaet: Det er varierende alder på skogen, men NOA støtter Statsforvalterens vurdering om at restaureringspotensialet gjennom skogens frie utvikling er stort. Det er i tillegg funnet enkelte rødlisterarter samtidig som det finnes naturtypelokaliteter innenfor området. Dagens forskrifter bør endres slik at unntaket i forskriften om at «Drift av barskogsområder utenfor en sone rundt våtmarksområdene tillates». I tillegg bør det fjernes at «Hogst av ved til eget bruk, i lauvskogsområdene (...) Kontrollert uttynning/høydereduksjon av skog og kratt som er til ulempe for jordbruket kan tillates». For et skogvernområde er slike unntak uheldig for verdiene.

Statsforvalterens kommentar:

Fjellsjøhøgda: Verneforslaget tilsvarer i stor grad tilbudsarealet fra grunneier og ivaretar etter vår vurdering de viktigste naturverdiene i området.

Tullebrennhaugen: Tatt til orientering.

Hurdalselvdeltaet: Det er et mål å forbedre naturverdiene i områdets gjennom fir utvikling av skogen. Vi har i forslaget til grenseendring forsøkt å dekke arealer som er viktige for sårbare kransalger og pusleplantesamfunn. Når det gjelder bestemmelsene i verneforskriften så er de tilpasset gjeldende forskriftsmal og målsetninger for skogvernet.

Krokskogstupene (Hvalpåsen): Statsforvalteren er klar over at det er arealer med registrerte naturtyper som ikke er med i verneforslaget, og som ut fra naturfaglige vurderinger kunne vært inkludert. Verneforslaget er imidlertid basert på de tilbud om vern som er mottatt, samt avgrensninger mot reguleringsplaner for ny E16 gjennom området. Statsforvalteren er positiv til utvidelser av området dersom det kommer ytterligere tilbud om vern i området, men er tilfreds med at det foreligger et stort verneforslag som ivaretar viktige naturverdier.

Moss kommune har uttalt seg om utvidelsen av Reieråsen naturreservat. Kommunen er positive til forslaget. Utvidelse av naturreservatet vil dekke stien langs sjøen mellom Framnes og Alby, en sti som er viktig for fremkomst til Søndre Jeløy med sykkel. Kommunen ønsker derfor at forskriften endres til å åpne for sykling på opparbeidete stier. De foreslår også at den aktuelle stien kan merkes på vernekart og omtales i forskrift.

Statsforvalterens kommentar: Turveien mellom Framnes og Alby merkes inn i vernekartet. Traséen er noe annerledes enn den kommunen foreslo, da den ene traséen av turveien på vedlegget fra kommunen, ikke er opparbeidet. Det er også merket inn en sti fra

turveien til enga ved bebyggelsen på Framnes, og en sti gjennom Reierskogen. Ferdsel i området er forsøkt harmonisert med kommunens ferdselsreglement på Søndre Jeløya. Det foreslås anledning til å vedlikeholde turvei og stier i henhold til standard på vernetidspunktet.

Hurdal kommune har uttalt seg om utvidelsen av Hurdalselvdeltaet naturreservat.

Kommunen forutsetter at de muligheter som ligger i gjeldende forskrift for landbruksdrift innenfor verneområdet fortsatt blir mulig etter utvidelse. Områderegulering Hurdal sentrum har en intensjon om å etablere sti/turveg langs Hurdalselva. Omtrentlig plassering er skissert i plankart. Trolig vil traseen endres til å gå jordet i nord og den foreslåtte vernegrensen, og kan på den måten komme i konflikt med naturreservatet. Reservatet trenger bedre skilting, både med verneskilt og infotavler. Kommunen bes tatt med i avgjørelsen om plassering av slike skilt. Kunnskapen om området og dets artsmangfold er trolig mangelfull og bør oppdateres, da det sist ble undersøkt før opprinnelig vernevedtak for snart 30 år siden. Kvaliteten på eksisterende opplysninger bør gjennomgås, evt. supplert med feltundersøkelse, i forbindelse med utvidelsen.

Statsforvalterens kommentar: Bestemmelsene i dagens forskrift vil i størst mulig grad videreføres og tilpasses dagens forskriftsmal. Etter hva vi kan se er den foreslåtte gangstitraseen lagt utenfor foreslått vernegrense. Vernegrensen er trukket noe inn fra jordekanten på kartet, og gangstien vil i så måte ikke være i konflikt med verneområdet. Vi ber likevel om innspill rundt vernegrense og friluftslivsinteresser her. Statsforvalteren er kjent med behovet for bedre skilting og oppdatering av informasjonsmateriell. Kommunens innspill vedrørende dette tas til orientering. Kommentaren om behovet for oppdatering av kunnskapsgrunnlaget i deltaet tas også til etterretning.

Indre Østfold kommune hadde, ved forrige høring, fire forslag til endringer i utkastet til verneforskrift for Lekumelva naturreservat, som i hovedsak omhandler erosjonsdempende skjøtsel. Dersom skjøtselstiltak ikke kan tillates mener de at området ikke bør vernes. Kommunen mente også at arronderingen vest i området var lite hensiktsmessig da et smalt belte kom i klem mellom strømgate og elv. De foreslo å trekke grensen lenger øst.

Statsforvalterens kommentar: Erosjon og flom i elva: Formålet med vernet i § 1 skal være knyttet til bevaring av naturverdiene i området. Eventuelle andre interesser, som forebygging av erosjon, kan ikke være en del av formålet med vernet, og må eventuelt søkes ivare tatt gjennom forskriftens dispensasjonsbestemmelser.

§ 3a er en standardformulering, og det er ikke mulig å ha en generell åpning for hogst i et skogvernområde. Eventuell hogst eller skjøtsel må reguleres i §7.

Vi ser at det kan være behov for å gjøre tiltak for å redusere skader i forbindelse med flom og erosjon. Vi foreslår derfor en bestemmelse under §7 om at forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til tiltak mot flom og erosjon langs elv som kan medføre skade på dyrka mark, beitearealer eller innmark.

Når det gjelder ansvar knyttet til sikring, så vil ikke et vern av området endre på grunneiers rettigheter og plikter. Plikter til erosjonssikring er fortsatt grunneiers ansvar. Så lenge det ikke er et skjøtseltiltak planlagt av forvaltningsmyndigheten, så er grunneier økonomisk ansvarlig for tiltak på sin eiendom. Det vil fortsatt være mulig å drive med bekjempelse av fremmede arter. Tiltak for fjerning av fremmede arter kan være eksempel på tiltak som initieres av forvaltningsmyndigheten.

Arrondering: Avgrensingen er foretatt etter dialog mellom Statsforvalteren og grunneierrepresentanter, og gjenspeiler det arealet grunneier er interessert i å tilby for frivillig vern. Siden forrige høring er avgrensningen endret vesentlig, og området sendes derfor ut på ny høring.

Friluftslivsseksjonen i Viken Fylkeskommune ber om at friluftslivets interesser blir ivaretatt der verneformålene tillater ferdsel og opphold. Spesielt må stier, som ligger i tidligere ferdselsveier, og merkede stier kunne vedlikeholdes eller utbedres for å hindre slitasje. Flere av verneforslagene inneholder utsiktspunkter eller andre attraktive turmål og verneforskriftene bør ta høyde for at ferdselen bør kanaliseres eller reguleres.

Reieråsen ligger i nær tilknytning til Reier skole. Områdeutvidelsen bør ta høyde for skolens ønsker om å bruke nærmiljøet til undervisning og aktivitet.

Hurdalselvdeltaet NR overlapper med det statlig sikrede friluftslivsområdet Åsanden. Utvidelsen må ikke omfatte Åsanden slik at ferdsel og opphold blir hindret. Siden 1.1.2020 er det fylkeskommunen som ivaretar statens grunneierinteresser i statlige sikrede friluftsområder. De forventer på bakgrunn av dette å bli involvert ved utarbeidelse av forvaltningsplaner og evt. besøksstrategier der verneområder berører slike områder.

Statsforvalterens kommentar: Reieråsen: Verneområdet (både eksisterende og utvidelsesforslaget) er en fin læringsarena for å observere vernet natur og lære om hvordan man kan oppleve naturen på en bærekraftig måte. Vernet er ikke til hinder for vanlig ferdsel til fots for mindre grupper. Det er merket inn turvei og sti på vernekartet med tilhørende bestemmelser om ferdsel og adgang til vedlikehold i verneforskrift. Hurdalselvdeltaet: Reservatgrensen overlapper allerede i dag noe med friluftsområdet. Vi ønsker ikke å legge innskrenkninger på dagens bruk av Åsanden som friluftsansena og har foreslått å legge vernegrensen bort fra badestranden og tilhørende infrastruktur. Vi tar gjerne imot innspill om denne avgrensningen.

Birgitte Løes og Oddvar Aasgaard hadde, ved forrige høring av Lekumelva, flere bekymringer knyttet til erosjon og fare for utglidninger og flom i elva. De trekker frem viktigheten av skjøtsel i området, som skråner ned mot elva. De er bekymret for at mangel på skjøtsel vil føre til økt risiko for utglidninger og vindfall. Vindfall vil kunne demme opp elva og medføre flom og erosjon på deres jordbruksareal. Slik landskapsdynamikk vil forringe verneverdiene på sikt. De melder at elveløpet må ryddes for vindfall årlig, og stiller spørsmål ved hvem som skal ta regningen for skjøtsel, opprydding av vindfall, og skader som følger av vindfall, utglidninger og andre konsekvenser av vernet.

De stiller også spørsmål til forbudet mot beiting i utkast til verneforskrift. De mener beiting er en naturlig del av kulturlandskapet i området, viktig for naturmangfoldet, og i en videre forstand for stabiliteten i grunnen i skråningene. De håper et forbud mot beiting ikke vil bli gjeldende langs hele elva. De mener at vernemyndigheten må utforme og gjennomføre en tilfredsstillende skjøtsel og følge denne opp for at de skal kunne være positive til vern. Løes og Aasgaard mener også at Lekumelva ikke er et passende navn på verneområdet, da det er dekkende for et større område med flere eiendommer. De foreslår å bruke de involverte gårdsnavnene Birkeland og Narvestad.

Statsforvalterens kommentar: Viser til Statsforvalterens kommentar til Indre Østfold kommune sin uttalelse. Beiting: Statsforvalterens forslag om beiteforbud gjelder kun innenfor verneforslaget. Det er foreslått beiteforbud på grunn av slitasjesvak vegetasjon. Tråkk av husdyr under slike forhold kan føre til alvorlig skade på vegetasjonen, noe som vil være i strid med verneformålet. Av denne grunn er beiting ikke tillatt, eller begrenset, i reservater i regionen med tilsvarende jordsmonn/vegetasjon. Beiting er tillatt i barskogreservatene på morene/grunnfjell som har vegetasjon som er mer robust mot tråkk- og slitasjeskader. Dette gjelder det store flertallet av skogreservatene i regionen. Navnet Lekumelva: Vi viser til Språkrådets tilbakemelding ved varsel om oppstart av området. De skriver at navnet passer på området og at *Lekumelva* er riktig skrivemåte for naturnavnet i Sentralt stedsnavnregister.

Hans J. Dransfeld er nabo til den foreslåtte utvidelsen av Hurdalselvdeltaet naturreservat. Han mener at kunnskapsgrunnlaget bør suppleres med ny dronemotografering for å synliggjøre menneskelig påvirkning av elveløpet som han opplyser ikke lenger reflekterer naturlig tilstand. Elveløpet er endret for tømmerfløting – verneformålet må derfor tydeliggjøre om naturlig tilstand skal være målet, hvorpå restaurering er nødvendig, eller om kulturhistoriske verdier i form av dagens tilstand med spor etter vassdragsregulering og tømmerfløting skal beskyttes. Dersom naturverdier og naturtilstand er i fokus er det behov for tiltak for å gjenopprette elvedeltadynamikk, og for å bistå amfibier og andre vertebrater som har fått dårligere migrasjons- og levevilkår som følge av menneskelige endringer. Han peker spesielt på steinblokker som er utplassert, som hindrer naturlig flomdynamikk, og som har økt elvas hastighet ved høy vannstand. Bekjempelse av mink vil også være viktig, da den har bidratt til en nedgang i bestander av bakkehekkende fugl, opplyser Hans. Han opplyser videre at enkelte inkluderte områder kan være av begrenset verdi, da de kan ha vært gjenstand for gjenfylling eller brukt som skrotplasser. Han etterlyser også bedre informasjon om vernebestemmelser, også ute ved reservatet.

Statsforvalterens kommentar: Verneformålet i naturreservatet foreslås å bli videreført i stor grad, og vil ikke reflektere ivaretagelse av menneskelig endring av elveløpet fra tømmerfløting eller andre former for kulturlandskap. Vi er enige i at dagens situasjon med tidvis høy hastighet i elva kan være utfordrende for organismer som forsøker å krysse den. Det er ingen planer om restaureringstiltak eller tilrettelegging for vilt i området, men det er et mål at verneverdier skal forbedres gjennom områdets frie utvikling.

Aud Hansen er nabo til Hurdalselvdeltaet naturreservat. Hun opplyser at det er et problem med søppel som blåser inn i naturreservatet, og at de ofte er ute og plukker. Strømmast på øya utenfor hennes eiendom er i dårlig forfatning, i tillegg til at fugler kolliderer i ledningen og skader seg. Hun ønsker også skjøtselstiltak på denne samme øya for å hindre at den gror helt igjen og samler opp søppel som driver mot land.

Statsforvalterens kommentar: Problemet med forsøpling i verneområdene er kjent, og vi setter pris på det lokale initiativet for å samle opp søppel i og ved Hurdalselvdeltaet. Kommunen er forurensningsmyndighet for forsøpling etter forurensingsloven, og har ansvar for å følge opp forsøplingssaker i sin kommune. Vi viser til Elvia sitt innspill til oppstartsmeldingen vedr. fremtiden til luftledningen.

4. Endringer etter oppstart av verneplan

Navneendring

Området Krokskogstupene hadde navnet *Hvalpåsen* i oppstartsmeldingen. *Hvalpåsen* er dekkende for kun en mindre del av det foreslåtte området, jf. Språkrådets merknad. *Krokskogstupene* er vurdert til bedre å fange opp steds- og landskapssammenhengen til verneforslaget.

Etter innspill fra Språkrådet foreslås *Reieråsen naturreservat* endret til *Reierskogen naturreservat*. Dette navnet gjenspeiler navnet på skogsområdet det utvidete reservatet vil dekke.

Grenseendringer

I Krokskogstupene er et mindre område i sør, rundt Nordlandsbekken er tatt ut av verneforslaget da det var i konflikt med reguleringsplan og påbegynte anleggsarbeider for E16 Bjørum – Skaret. I tillegg er det kommet til en eiendom sør i det nordlige delområdet.

Avgrensingen for Fjellsjøhøgda er justert ned mot veien i sørøstre del tilsvarende opprinnelig tilbudsareal. Etter innspill fra grunneier er det for både Fjellsjøhøgda og Tullebrennhaugen tegnet inn sone med ferdselsrestriksjoner av hensyn til fuglelivet.

Avgrensningen for Lekumelva er endret vesentlig siden oppstartsmelding, og forrige høring av området. Området sendes derfor ut på ny høring. Endringen består av at et område med ung skog i øst tas ut og at det utvides vestover med inkludering av en skråning med svært viktig gråor-heggskog.

Avgrensningen for utvidelsen av Hurdalselvdeltaet er justert i områder som grenser mot jordekant. Grensen er her foreslått 10 meter inn fra jordekant.

5. Konsekvenser av et vern

Ved opprettelse av verneområder beholder grunneier eiendomsretten, men det legges restriksjoner på hvilke aktiviteter og tiltak som kan gjennomføres i verneområdet. Naturreservat er den strengeste verneformen etter naturmangfoldloven. I naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene. Verneforskriftene innebærer et generelt forbud mot hogst, bygge- og anleggsvirksomhet og motorferdsel. Det er variasjoner i restriksjonsnivået i verneforskriftene for områdene. Dette avhenger av områdets vernekvaliteter, brukerinteresser, eksisterende tilrettelegging, anlegg og innretninger. Det vises for øvrig til verneforslaget for det enkelte området.

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndigheten i verneområdet. Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for de fleste verneområder, men myndigheten er i noen tilfeller delegert til kommunen. Ingen av de aktuelle kommunene som er berørt av denne høringen har forvaltningsmyndighet for verneområdene i sin kommune.

I hovedsak er det den naturlige dynamikken som skal bestemme utviklingen i reservatene, og Statsforvalteren vurderer derfor at behovet for skjøtsel i hovedtrekk vil være begrenset. Behov for forvaltningsplan og skjøtsel vil for øvrig bli vurdert fortløpende etter eventuelt vern, og ved behov vil det bli søkt om midler fra Miljødirektoratet på vanlig måte.

6. Høring

I det følgende er hvert av verneforslagene kort beskrevet med informasjon om området generelt, verneverdier og andre interesser. Det er også vedlagt konkrete forslag til verneforskrifter og kart med forslag til vernegrenser.

Foreliggende forslag til verneområder og vernebestemmelser er utarbeidet på bakgrunn av de naturfaglige registreringene, dialog med grunneiere og innspill ved melding om oppstart. Forskriftene og avgrensingene som sendes på høring er omforent med grunneierne, men både forskrift, avgrensing og kart vil være gjenstand for videre drøftinger under høringen.

Alle som måtte ønske det, kan komme med en uttalelse til verneforslagene. Statsforvalteren ber spesielt om synspunkter på:

- Områdenavn
- Eventuelle konflikter med andre interesser. Vi ber om at eventuelle konflikter beskrives mest mulig konkret, for eksempel hvilken del av området det særlig er knyttet konflikt til, og hvilke justeringer av bestemmelser i forskriften som vil være nødvendig for å løse eller redusere konflikten.
- Forskriftene og eventuelle merknader til spesielle forhold i det aktuelle området. Også her ber vi om mest mulig konkrete opplysninger og forslag til mulige løsninger.
- Avgrensing av områdene
- Eventuelle behov for skjøtsel og tiltak, samt innspill til forvaltningen av områdene.
- Eventuelle feil i høringsutkastet.

Med bakgrunn i innkomne merknader og opplysninger, samt drøftinger med grunneierne, vurderer Statsforvalteren behovet for å justere verneforslagene. Det tas deretter sikte på å oversende Statsforvalterens endelige verneforslag til Miljødirektoratet i august 2021.

Frist for å avgi uttalelse er 28. juli 2021. Uttalelser sendes skriftlig på e-post til sfovpst@statsforvalteren.no eller i brev til Statsforvalteren i Oslo og Viken, Postboks 325, 1502 Moss.

7. Verneforslag

7.1. Krokskogstupene, Hole kommune

Kommune: Hole

Fylke: Viken

Vernekategori: Naturreservat

Areal: 3641 daa

Berørte eiendommer: Hole kommune: 198/3, 198/4, 198/5, 198/7, 198/11, 198/43, 234/4, 234/6, 236/1, 236/2, 236/3, 236/16, 236/23, 236/29, 236/30, 236/208, 237/1, 237/2, 238/1.

Området ligger i den vestvendte lia nedenfor Krokskogen, langs Holsfjordens østside, i Hole kommune. Arealet strekker seg fra Skaret i sør til Tømmerås i nord og ligger mellom 63 og 500 moh.

Verneformål og verneinteresser

Formålet med naturreservatet er å bevare et skogområde som inneholder truet, sjelden og sårbar natur og som har særskilt betydning for biologisk mangfold.

Området innehar naturkvaliteter av høy verdi i både nasjonal og internasjonal sammenheng. Verdien er i hovedsak knyttet til gammel og rik barskog, edellauvskog og blandingsskoger, rasmark og bekkekløfter hvor store deler er på kalkrik grunn. Området er svært variert og inneholder også et stort antall sårbare, sjeldne og truede karplanter, sopp, lav, fugl og insekter.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand og videreutvikle de.

Det skal samtidig tas hensyn til bruk av naturreservatet til idretts- og friluftslivsformål som ikke forringer verneverdiene nevnt i første ledd.

Hele området er gjennomgående preget av et dramatisk landskap med bratte skråninger og stup ned mot Holsfjorden. Rasmark og nakne bergvegger forekommer spredt blant skogområdene. Skogen er variert, med gammel barskog, edellauvskog, og blandingsskog. Kalkrik grunn flere steder gir opphav til rik vegetasjon og flere sjeldne naturtyper, som lågurtfuruskog og kalkrik alm-lind-hasselskog. Det er mye dødved og gamle trær i området – viktige habitater for sjeldne og sårbare sopp-, lav- og insektarter. Det er også registrert flere rødlistede karplanter i området.

Avgrensning

Avgrensningen er foretatt etter dialog mellom Statsforvalteren og grunneierrepresentanter, og er basert på de innkomne tilbudsområdene, og reguleringsplangrensene vedtatt i forbindelse med utbyggingen av E16.

Det foreslåtte området er delt i en sørlig og en nordlig del. Sørlig del går fra Nordland gård ved Skaret i sør, langs begge sider av E16 frem til Homledal. Herfra går verneforslaget på østsiden av europaveien, nordover til Hvalpåsen og Nesseterdalen. Nordlige del av verneforslaget starter om lag 600 meter lenger nord, og går også på østsiden av E16, i åssiden nedenfor Tømmerås. Deler av området, rundt Nesseterdalen, ligger innenfor markagrensen.

Kulturhistoriske verdier

Øverst i Nesseterdalen står en laftet Milorghytte, Baklia, som var i bruk som celle mellom 1943 og 1945. Hytta er i god stand, og er ikke merket på kart. Den foreslåtte vernegrensen går gjennom husmannsplassen på Sønsterud (Askeladden ID: 15327), med fire registrerte rydningsrøyser som faller innenfor verneforslaget. I tillegg er det registrert veganlegg (ID: 5984) rundt husmannsplassen. Denne følger østsiden av Sønsterudelva, med rester av gammelt broanlegg, også innenfor verneforslaget. Disse forekomstene er fra etter-reformatorisk tid og ikke fredet. Det er ikke andre registreringer i Kulturminnesøk innenfor det foreslåtte verneområdet.

Inngrepsstatus og andre interesser

Området omfatter bratte skråninger og stup ned mot tilgrensende veier. Rassikring er installert, med mulige behov for utbedringer og vedlikehold. Det går tunneler under området, og mer er under utbygging/planlagt. Disse har ikke direkte påvirkning på naturverdiene på overflaten, men sprengningsarbeider i forbindelse med utbygging kan medføre forstyrrelser. Det er ikke registrert spesielle forekomster av mineralske ressurser i området.

Det er registrert en skogsbilvei med bom fra Lauvkastet og inn til hytte- og skogsområder øst for Hvalpåsen. Veien går gjennom omtrent kilometer av verneforslaget og tegnet inn i vernekartet. Langs denne veien er det oppført to bygninger. Kraftledningstraseer går gjennom ulike deler av området, med tilhørende ryddesoner under dem. De bratte skråningene nedenfor E16 og vei 2848 bærer flere steder preg av søppeldumping, med større fremtredende gjenstander i terrenget.

I nord går en sti gjennom området, som en del av en innfallsport til Krokskogen. Det er i tillegg et mindre nettverk av umerkede, men kartfestete stier oppover i åsen. Det skal også være ikke-kartfestete stier i området. Det går også en merket sti som traverserer deler av begge delområder, i en sør-nord-retning langs Tømmeråsen. Området er noe, men ikke mye brukt til sykling jf. uttalelse fra NOTS grunnet vanskelig terreng.

Planstatus

Hele arealet i verneforslaget er avsatt til landbruk- natur- og friluftslivsformål, med deler av verneforslaget, ved Nesseterdalen og Hvalpåsen, ligger innenfor markagrensen. Området grenser til planområdet for reguleringsplanen E16 Skaret-Høgkastet og E16 Bjørum - Skaret, som er regulert til samferdselsformål. Verneforslaget krysser den planlagte traseen sør for Bråtafjellet, men kun der veien skal legges i tunnellop.

7.2. Lekumelva, Indre Østfold kommune

Kommune: Indre Østfold

Fylke: Viken

Vernekategori: Naturreservat

Areal: 62 daa

Berørte eiendommer: Indre Østfold kommune: 175/1 og 173/1

Lekumelva ligger i Indre Østfold kommune, på ca. 60-90 moh., vest for Mysen.

Verneformål og verneinteresser

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som har særskilt betydning for biologisk mangfold i form av at det inneholder høyproduktiv gammel og lavereliggende skog med rik markvegetasjon, og med et stort innslag av edelløvtrær.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Området utgjør et lavereliggende og høyproduktivt skogareal i en bratt leirskrent på sørøstsiden av Lekumelva. De største kvalitetene ved området er at det inneholder høyproduktiv gammel edelløvskog på ustabil rik leire med en god forekomst av død ved i flere treslag, dimensjoner og nedbrytingsklasser. Det er avgrenset et kjerneområde med rik edelløvskog av typen rasmark- og ravinealmeskog og flommarksskog. Det er i 2002 kartlagt naturtyper etter DN Håndbok 13 og det er avgrenset en naturtypelokalitet av typen gråorheggskog som er gitt A-verdi. I 2009 ble det kartlagt MiS og avgrenset en MiS-figur med rik bakkevegetasjon som dekker omtrent samme areal som naturtypelokaliteten.

Avgrensing

Avgrensingen er foretatt etter dialog mellom Statsforvalteren og grunneierrepresentanter, og gjenspeiler det arealet grunneier er interessert i å tilby for frivillig vern.

Kulturhistoriske verdier

Det er ikke registrerte automatisk fredete eller nyere tids kulturminner i området.

Inngrepsstatus og andre interesser

Brukerinteressene er særlig knyttet til skogbruk. Ut fra Statsforvalterens kjennskap, benyttes området per i dag ikke til beite.

Det er ingen kjente forekomster av mineralske ressurser, masseuttak, bergrettigheter eller gamle gruver som berøres av verneforslaget, jf. uttalelsen fra DMF.

I midten av området føres en 11kV distribusjonslinje. Statsforvalteren forholder seg til enigheten som er oppnådd sentralt om bestemmelsene om drift og vedlikehold m.m. av kraftanlegg, og har dermed foreslått bestemmelser i verneforskriften som ivaretar disse interessene.

Planstatus

Arealet i verneforslaget er avsatt til landbruk-, natur- og friluftsområde (LNF) i kommuneplanen.

7.3. Ryfjell, Flå og Nesbyen kommuner

Kommuner: Flå og Nesbyen

Fylke: Viken

Vernekategori: Naturreservat

Areal: 4 269 daa

Berørte eiendommer: Flå kommune: 17/3. Nesbyen kommune: 101/13, 101/14, 101/15.

Området ligger består av nord- og østvendt li nedenfor fjelltoppen Ryfjell i Nesbyen og Flå kommuner, omtrent 15 km sørøst for Nesbyen. Det strekker seg fra Ålungruken (1095 moh.) i sørvest – et område med snaufjell, gammel skog og myr, og går nordover langs den bratte lia.

Verneformål og verneinteresser

Formålet med naturreservatet er å bevare et større og relativt urørt område og som representerer en bestemt type natur i form av gammel, høyereliggende barskog. Naturreservatet har kvaliteter knyttet til sjeldne arter som har sitt leveområde i slike miljøer.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle de.

Ryfjell er et område med høyereliggende og fattig, og stedvis gammel granskog. Området har spredte forekomster av myr, bart fjell, og bratte, rasutsatte skråninger. Naturverdiene i området er knyttet til de gamle granskogene, med forekomster av sårbare og rødlistede sopp- og lavararter. Stabilt fuktig lokalklima gir stedvis opphav til rikelig med skjeggglav, særlig i litt lysåpne partier i den gamle granskogen. De nedre delene av lia preges av fuktigere utforming enn de mer eksponerte områdene overfor. Også i de nedre delene er det registrert flere rødlistede sopper. Samlet vurdering fra naturkartlegging har gitt området regional verdi (**). Berggrunnen består fortrinnsvis av metasandstein, og jordsmonnet er gjennomgående tynt.

Avgrensing

Den foreslåtte vernegrensen har kommet frem gjennom dialog mellom Statsforvalteren og grunneierrepresentanter, og gjenspeiler det arealet grunneierne er villige til å tilby til vern.

Kulturhistoriske verdier

Det er ikke registrert noen automatisk fredete kulturminner eller nyere forekomster av kulturhistorisk verdi i verneforslaget.

Inngrepsstatus og andre interesser

Området omfatter ingen kraftinstallasjoner, men grenser mot distribusjons- og regionalnettlinje i nordøst mot riksvei 7. Det er heller ingen oppførte bygninger. Nordlige deler av verneforslaget inngår i det kartlagte friluftsområdet Rauk, med ukjent områdeverdi. Det er få registrerte stier i området, og ingen merkete. Det er kartfestete stier ved Dokkerudnatten, samt et mindre nettverk av stier i forbindelse med tjernene på toppen av Ryfjell. Det er ikke registrert mineralske forekomster eller andre drivverdige geologiske ressurser inne i verneforslaget, jf. kartlag fra NGU og uttalelse fra Direktoratet for mineralforvaltning, men området grenser til en registrert grusressurs i øst langs Hallingdalselve.

Planstatus

Området er avsatt til LNFR-formål i både Flå og Nesbyen kommuner. De brattere delene av verneforslaget er tegnet inn i Nesbyens kommunekart som faresone for ras.

7.4. Fjellsjøhøgda, Lunner kommune

Kommune: Lunner

Fylke: Viken

Vernekategori: Naturreservat

Areal: 2688 daa

Berørte eiendommer: Lunner kommune: 116/6.

Fjellsjøhøgda er et markert høydedrag nordøst i Nordmarka, mellom vannene Gjerdingen og Fjellsjøen i Lunner kommune. Området ligger omtrent 5 km vest for Harestua, og omfatter selve toppen av åsen som ligger 660 moh. og liene på alle sider, ned til omtrent 490 moh.

Verneformål og verneinteresser

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av fuktig gammel barskog med urskogsnaere partier som inneholder truet, sjelden og sårbar natur. Naturreservatet har kvaliteter knyttet til sjeldne arter som har sitt leveområde i slike miljøer.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand. Det skal samtidig tas hensyn til bruk av naturreservatet til idretts- og friluftslivsformål som ikke forringer verneverdiene nevnt i første ledd.

Området ligger på berggrunn i hovedsak bestående av syenitt, med et tynt løsmassedekke over, noe som gir opphav til fattige og intermediære vegetasjonstyper. Blåbærgranskog er den klart dominerende vegetasjonstypen og gran er dominerende treslag. Røsslyngdominert barblandingsskog finnes på rygger og koller. Det finnes spredt furu, og på grunne rygger dominerer stedvis treslaget. Toppområdet er preget av flere småmyrer, med ungskog i den

nordvendte lia. Den sørvendte lia har større sammenhengende områder med gammel naturskog. Kartlegging har avdekket flere kjerneområder med gammel granskog, også urskogsneare områder med sjeldne arter og mye død ved. Det er blant annet funnet sjeldne sopp- og lavarter som huldrestry, lappkjuke og klengekjuka i området. Området har fått verdi regionalt viktig (**) i den naturfaglige registreringen. Kvalitetene som utmerker seg i området er Nordmarkas rikeste forekomst av huldrestry, beliggenhet i kjerneregion for mellomboreal gammel fuktig granskog med lappkjuka som karakterart, i tillegg til urskogsneare kjerneområder.

Området oppfyller flere mangler ved dagens skogvern da det har arealer med biologisk gammel skog i kjerneområdene, og restaureringspotensial for utvikling av nye områder med gammel skog.

Avgrensning

Avgrensningen er foretatt etter dialog mellom Statsforvalteren og grunneierrepresentanter, og gjenspeiler det arealet grunneierne ønsker å tilby for frivillig vern. For å inkludere de viktige kjerneområdene er det tatt med lommer av yngre kulturskog, spesielt i nordre del. Etter oppstart er grensen endret slik at dalsiden i sørøst delen går ned til veien. Dette er i tråd med opprinnelig tilbud.

Kulturhistoriske verdier

Det er ikke registrert noen automatisk fredete kulturminner eller nyere kulturhistoriske verdier.

Inngrepsstatus og andre interesser

Det er et lite nettverk av umerkede stier fra nordsiden og opp mot toppen av Fjellsjøhøgda, men denne delen av området fremstår som lite brukt til friluftsliv. Det går en traktorvei inn i deler av området i nordøst. Området rundt verneforslaget er tilrettelagt for friluftsliv med skiløyper og turstier. Rajebråtehytta ligger rett vest for den foreslåtte vernegrensen. Som følge av det lave aktivitetsnivået og generell mangel på tilrettelegging i området, vurderer Statsforvalteren at Fjellsjøhøgda er egnet for et strengere restriksjonsnivå enn andre naturreservater i Marka. Sårbare arter og et større funksjonsområde for skogsfugl bidrar til at vi vurderer at området bør skjermes for forstyrrelser. Det er derfor ikke åpnet for orienteringsløp og andre aktiviteter innenfor området uten søknad. Sykling og ridning henvises til eksisterende stier avmerket på vernekartet. Stiene må gjennomgås i felt og skal avmerkes på kartet i løpet av høringsperioden. Statsforvalteren ønsker innspill på dette i høringen.

Det er ingen registrerte bygg eller installasjoner inne i verneforslaget. Det er heller ikke registrert mineralske forekomster av betydning eller andre drivverdige geologiske ressurser i området, jf. kartlag fra NGU og uttalelse fra Direktoratet for mineralforvaltning.

Området er en viktig lokalitet for skogsfugl. For å begrense forstyrrelsen på fuglelivet i den mest sårbare perioden, er det på vernekartet foreslått en avgrenset sone med ferdselsrestriksjoner i perioden fra 15. april til 15. mai.

Planstatus

Hele verneforslaget er regulert som LNF-område i kommuneplanens arealdel. Det foreligger ingen reguleringsplaner i området.

7.5. Tullebrennhaugen, Lunner kommune

Kommune: Lunner

Fylke: Viken

Vernekategori: Naturreservat

Areal: 695 daa

Berørte eiendommer: Lunner kommune: 116/4.

Tullebrennhaugen er et høydedrag nordvest på Romeriksåsen, mellom ca. 515 og 617 moh. Området ligger omtrent 5 km øst for Grua i Lunner kommune, og inkluderer toppene Søndre Korsvasshøgda (610 moh.) og Rognbråtefjellet (617 moh.), og vannet Svartvatnet.

Verneformål og verneinteresser

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av fuktig gammel barskog med urskogsnaere partier som inneholder truet, sjelden og sårbar natur. Naturreservatet har kvaliteter knyttet til sjeldne arter som har sitt leveområde i slike miljøer. I tillegg har reservatet en økologisk funksjon i nettverket av flere reservater på Romeriksåsen.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand. Det skal samtidig tas hensyn til bruk av naturreservatet til idretts- og friluftslivsformål som ikke forringer verneverdiene nevnt i første ledd.

Det meste av berggrunnen i området består av biotittsyenitt. Løsmassene består av tynne morenematerialer. På værutsatte kollene og i tilknytning til tjern og myrer består løsmassene av humus. Blåbærgranskog er dominerende vegetasjonstype, mens på toppområdet er det glissen lavfurskog med røsslyng. Området er preget av gammel fuktig granskog med god variasjon og kontinuitet i død ved. Skogen fremstår som naturskog med urskogsnaere kjerneområder i en region som ellers er preget av skogbruk. Det er registrert gode forekomster av sjeldne og rødlistede sopp- og lavarter, blant andre den sterkt truede arten lappkjuke. Området fikk regional verdi (**) i den naturfaglige registreringen. De viktigste verdiene har er at det ligger i kjerneregionen for fuktig gammel granskog med lappkjuke som karakterart, det finnes urskogsnaere kjerneområder og det området har en landskapsøkologisk funksjon i nettverket av naturreservater på Romeriksåsen.

Området oppfyller flere mangler ved dagens skogvern da det har arealer med biologisk gammel skog. I tillegg oppfyller det mangler for storområder da det sammen med nærliggende

reservater utgjør et areal over 10 km², og bidrar til økologisk sammenheng mellom disse reservatene.

Avgrensning

Avgrensningen er foreslått etter dialog mellom Statsforvalteren og grunneierrepresentanter, og gjenspeiler arealet grunneier ønsker å tilby til vern. I søndre del er grensen utvidet noe fra det opprinnelige tilbudsarealet for å inkludere større deler av myrområdet Niputtmyra.

Kulturhistoriske verdier

Det er registrert to forekomster av spor etter avsviing- og dyrkingsaktivitet fra 1600-tallet (Askeladden ID 250137 og 250139) innenfor verneforslaget. Disse funnlokalitetene er gjengrodd med skog, og ikke fredet.

Inngrepsstatus og andre interesser

Det går en sti opp til toppen av Tullebrennhaugen sørfra, men denne går i hovedsak utenfor den foreslåtte grensen. Sør for verneforslaget er det et nettverk av merkete turstier noe som gjør at det er et visst nivå med friluftaktivitet her. Det er ikke kartlagt noen bygninger eller installasjoner inne i området. Som følge av det lave aktivitetsnivået og generell mangel på tilrettelegging i området, vurderer Statsforvalteren at Tullebrennhaugen er egnet for et strengere restriksjonsnivå enn andre naturreservater i Marka. Sårbare arter og et større funksjonsområde for skogsfugl bidrar til at vi vurderer at området bør skjermes for forstyrrelser. Det er derfor ikke åpnet for orienteringsløp og andre aktiviteter innenfor området uten søknad. Sykling og ridning henvises til eksisterende stier avmerket på vernekartet. Stiene må gjennomgås i felt og skal avmerkes på kartet i løpet av høringsperioden. Statsforvalteren ønsker innspill på dette i høringen.

Myrområdene i sør (Niputtmyra) og øst er preget av ekstensiv grøfting og gjengroing med skog. Det kan være aktuelt med myrrestaurering i dette området. Det er ikke registrert mineralske forekomster eller andre drivverdige geologiske ressurser i området, jf. kartlag fra NGU og uttalelse fra Direktoratet for mineralforvaltning.

Området er en viktig lokalitet for skogsfugl. For å begrense forstyrrelsen på fuglelivet i den mest sårbare perioden, er det på vernekartet foreslått en avgrenset sone med ferdselsrestriksjoner i perioden fra 15. april til 15. mai.

Planstatus

Hele området er regulert til LNF-formål i kommuneplanens arealdel. Lunner kommune har i kommuneplanen vedtatt en hensynsone for bevaring av naturmiljø som overlapper med verneforslaget i stor grad. Det er ingen reguleringsplaner som kommer i konflikt med områdevern.

7.6. Reierskogen (utvidelse), Moss kommune

Kommune: Moss

Fylke: Viken

Vernekategori: Naturreservat

Areal: 196 daa (utvidelse)

Berørte eiendommer: Moss kommune: 1/2819.

Reierskogen naturreservat ligger på Jeløya utenfor Moss, og grenser til Søndre Jeløy landskapsvernområde. Det foreslåtte utvidelsesarealet ligger øst og sør for reservatgrensen til Reieråsen, inne i landskapsvernområdet, og utgjør skogsarealet Reierskogen. Området ligger ca. 0-65 moh.

Verneformål og verneinteresser

Formålet med naturreservatet er å bevare et område med truet, sjelden og sårbar natur i form av en ås med variert edelløvskog og gammel barskog. Området har en særlig betydning for biologisk mangfold på grunn av rikt arts mangfold.

Geologisk ligger Jeløya i Oslofeltet. Lavabergartene er næringsrike for planter, og dette gir opphav til næringsrikt jordsmonn. Dette, i kombinasjon med et gunstig klima, danner grunnlag for en frodig vegetasjon. Søndre Jeløy ligger i overgangen mellom kystklima og innenlandsklima, noe som gir relativt milde vintre og varme somre. Utvidelsen omfatter et areal med lavereliggende, høyproduktivt skogareal på næringsrikt jordsmonn, og vil supplere verneverdiene i eksisterende reservat.

Området øst for eksisterende naturreservat er NiN-kartlagt i 2019. Det er registrert høstingsskog/lågurthasselskog og frisk lågurtedellauvskog i utvidelsesforslaget. Et område innenfor og nord for eksisterende naturreservat er kartlagt som naturtype gammel barskog.

Avgrensning

Avgrensingen er foretatt etter dialog mellom Statsforvalteren og grunneierrepresentanter, og gjenspeiler det arealet grunneier er interessert i å tilby for frivillig vern.

Kulturhistoriske verdier

Kulturminnesøk fra Riksantikvaren viser ingen automatisk fredete kulturminner eller andre kulturhistoriske verdier. Området inngår i et større kulturlandskap, som allerede har vernestatus.

Inngrepsstatus og andre interesser

Brukerinteressene i området er knyttet til skogbruk, beite, friluftsliv og skjøtsel av bakenforliggende eng og steingjerde. Området ligger innenfor Søndre Jeløy landskapsvernområde. Landskapsvernforskriften er ikke til vesentlig hinder for drift av gårdsskogene, selv om det legges visse føringer for skjøtselen.

I eksisterende forskrift er det en dispensasjonsadgang for beiting i en begrenset del av naturreservatet. Vi foreslår å videreføre denne bestemmelsen for utvidelsesforslaget.

Søndre Jeløy tilbyr rike muligheter for et variert friluftsliv i kort avstand fra Moss byområde, og både lokalbefolkningen og tilreisende benytter seg av området. Moss kommune har vedtatt egne ferdselsregler for Søndre Jeløy landskapsvernområde. Ferdselsreglene tillater ikke ridning eller annen bruk av hest i landskapsvernområdet (unntatt for grunneiers egen virksomhet og den grunneier tillater). Sykling er tillatt på turveier som er merket gang-/sykkelveg. Vi foreslår at ferdselsreglene i Reierskogen harmoniserer med ferdselsreglene ellers i landskapsvernområdet. Det vil si at vi foreslår at sykling er forbudt, unntatt på turveien merket på vernekartet, og at ridning og bruk av hest er forbudt, unntatt på turvei og stier merket på vernekartet.

Statsforvalteren foreslår forbud mot bålbrekking, da det er ønskelig at død ved skal bli liggende i reservatet og utvikle seg naturlig.

Enga og steingjerdet utenfor verneforslaget, mot bebyggelsen, skjøttes henholdsvis årlig og ca. hvert 2-3 år. Det er behov for bruk av motorisert ferdsel i forbindelse med dette, og det foreslås adgang til dette i forslaget til forskrift.

Eksisterende stier og turvei kan vedlikeholdes i henhold til standard som på vernetidspunktet. Dersom det er behov for motorisert ferdsel for å gjennomføre dette, kan det vurderes dispensasjon etter § 48 i naturmangfoldloven.

Det er ingen kjente forekomster av mineralske ressurser, masseuttak, bergrettigheter eller gamle gruver som berøres av verneforslaget, jf. uttalelsen fra DMF. Statsforvalteren kan heller ikke se at det foreslåtte vernet er i konflikt med kjente energiressurser.

Planstatus

Utvidelsesområdet er i kommuneplanens arealdel avsatt til LNF-formål. Moss kommune har i tillegg regulert størstedelen av arealet her som friluftsområde. Det er ingen reguleringsplaner i området som er i konflikt med vern.

7.7. Hurdalselvdeltaet naturreservat (utvidelse), Hurdal kommune

Kommune: Hurdal

Fylke: Viken

Vernekategori: Naturreservat

Areal: 107 daa (utvidelse)

Berørte eiendommer: Hurdal kommune: 18/1, 18/2, 18/4, 18/16, 18/20, 18/21, 18/126, 19/11, 19/116, 19/126

Hurdalselvdeltaet naturreservat ligger ved Hurdalselvas utløp lengst nord i Hurdalssjøen, og omfatter meanderende elveparti, elvedelta, og myrområdet Knaimyrene. Utvidelsesområdet inkluderer skogområder nord og vest for eksisterende verneområde, samt landskapselementer i forbindelse med elveløpet øst for dagens vernegrense, nord for Åsand.

Verneformål og verneinteresser

Formålet med forskriften er å bevare et område med myr og innlandsdelta med dets biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer og arter, og områdets naturlige økologiske prosesser.

Området innehar typiske landskapselementer for elvedelta, som våtmark, flomdammer, og kroksjøer, i tillegg til områder med mudderbanker og rik bar- og lauvskog. Området har særskilt betydning for det biologiske mangfoldet som hekke- og oppvekstområde for fugl, og som leveområde for hjortedyr og bever.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Landskapet i Hurdalselvdeltaet er preget av et karakteristisk innlandsdelta med særpreget vegetasjon. Rikstarrsump dominerer i deltaet, men det finnes også noe storstarrsump og elvesnellevegetasjon. I randen av deltaet er det sumpbarskog. I sørvest er vegetasjonen mer lik myr i utforming. Den foreslåtte grenseendringen vil gi en bedre dekning av deltaarealet, og en mer naturlig avgrensning. Området som foreslås innlemmet består av skog av varierende alder. I nord er den preget av nyere tids hogst, men jordsmonnet er godt og har ført til god tilvekst av blandingsskog med forekomst av flomskogsmark. Dette gir den unge skogen stort potensiale for restaurering gjennom områdets frie utvikling. I vest består tilbudsområdet av bar- og blandingsskog mellom dagens vernegrense og nærliggende jordbruksareal. Skogen er i god kontinuitet med den som allerede er vernet i dag, og er naturlig å inkludere i naturreservatet. I øst vil en utvidelse fange opp flomdammer og mudderbanker langs elva, med forekomster av sjeldne kransalger og pusleplanter. Deltaet er en viktig raste- og hekkeplass for trekkfugl, og flere rødlistede fuglearter er registrert i området. Hurdalselvdeltaet er også et viktig funksjonsområde for bever, rådyr, og elg.

Avgrensning

Grensejusteringen er diskutert frem av Statsforvalteren og grunneierrepresentanter basert på tilbudt areal. Dagens vernegrense har feil som følge av upresis opptegning i gammelt vernekart, som senere er blitt digitalisert. I tillegg lister verneforskriften flere eiendommer som ikke faller innenfor eksisterende eller foreslått vernegrense. Tilbud om utvidelse av

verneområdet åpner også opp for å rette disse feilene. Verneforslaget avgrenses av Hurdalselva i nord, og av jordekanter i vest. Vernegrensen foreslås tegnet 10 meter fra jordekant av hensyn til uønsket skyggevirksomhet på jordbruksarealer. I øst justeres grensen for å fange opp viktige landskapselementer som elva har dannet.

Kulturhistoriske verdier

Det er ett automatisk fredet kulturminne innenfor eksisterende vernegrense – en fangstgrop fra jernalderen. Det er ingen automatisk fredete kulturminner eller andre kulturhistoriske verdier i utvidelsesområdet.

Inngrepsstatus og andre interesser

Langs dagens grense i vest går en kraftlinje med ryddesone under, som vil falle innenfor reservatet ved grensejustering. Det beites på flekker med innmark innenfor den foreslåtte vernegrensen, og det er lagt opp til at denne beiteaktiviteten videreføres. Statsforvalteren foreslår at det kan søkes om tillatelse til å fjerne trær og større greiner i en sone på inntil 5 meter fra jordekant på disse innmarksflekkene for å redusere skyggevirksomhet på dyrket mark.

Hurdal kommune planlegger en tursti som går langs elva nord for verneområdet, og som kan grense mot vernegrensen. Området innenfor naturreservatet er ellers lite brukt til friluftsliv, men det er høyere bruksintensitet på sjøen både sommer- og vinterstid like utenfor vernegrensen. Statsforvalteren foreslår forbud mot bålbrekking, da det er ønskelig at død ved skal bli liggende i reservatet og utvikle seg naturlig.

Området passeres regelmessig av småbåter på elva, men dagens forskrift har fastsatt fartsgrense på 5 knop.

Planstatus

Både dagens vernegrense og den foreslåtte grenseendringen overlapper med det statlig sikrede friluftsområdet ved Åsanden badestrand. Vernegrensen er trukket nord for denne badestranden og tilhørende infrastruktur. Utvidelsesområdet for øvrig er avsatt til LNFR-formål i arealdelen til Hurdals kommuneplan.

8. Vedlegg

- Forskrift og kart for Krokskogstupene, i Hole kommune
- Forskrift og kart for Lekumelva, i Indre Østfold kommune
- Forskrift og kart for Ryfjell, i Flå og Nesbyen kommuner
- Forskrift og kart for Fjellsjøhøgda, i Lunner kommune
- Forskrift og kart for Tullebrennhaugen, i Lunner kommune
- Forskrift og kart for Reierskogen, i Moss kommune
- Forskrift og kart for Hurdalselvdeltaet, i Hurdal kommune
- Naturfaglige rapporter
- Høringsbrev
- Adresseliste